

2017

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA
O RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA**

Zagreb, svibanj 2017.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA

Članak 1.

U Zakonu o ravnopravnosti spolova (Narodne novine, broj 82/08), iza članka 1. dodaje se članak 1.a koji glasi:

"Članak 1.a

Ovaj Zakon sadrži odredbe koje su u skladu sa sljedećim aktima Europske unije:

- Direktiva 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (preinaka) (SL L 204, 26.7.2006.)
- Direktiva 2010/41/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2010. o primjeni načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama koji su samozaposleni i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 86/613/EEZ (SL L 180, 15.7.2010.)
- Direktiva Vijeća 2004/113/EZ od 13. prosinca 2004. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga (SL L 373/37, 21.12.2004.)
- Direktiva Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja (SL L 303, 2.12.2000.)
- Direktiva Vijeća 92/85/EEZ od 19. listopada 1992. o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja na radu trudnih radnica te radnica koje su nedavno rodile ili doje (deseta pojedinačna direktiva u smislu članka 16. stavka 1. Direktive 89/391/EEZ) (SL L 348, 28.11.1992.)
- Direktiva Vijeća 79/7/EEZ od 19. prosinca 1978. o postupnoj provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima socijalne sigurnosti (SL L 6, 10.1.1979.)."

Članak 2.

Članak 2. mijenja se i glasi:

"(1) Nitko ne smije biti doveden u nepovoljniji položaj ili trpjeti štetne posljedice, uključujući biti tužen ili izložen drugim pravnim postupcima, zbog toga što je u dobroj vjeri službeno ili neslužbeno prijavio diskriminaciju, nazočio diskriminaciji, odbio nalog za diskriminatornim postupanjem, na bilo koji način svjedočio u postupku zaštite od diskriminacije na temelju spola ili na bilo koji drugi način sudjelovao u bilo kojem postupku vođenom povodom diskriminacije na temelju spola.

(2) Nitko ne smije biti doveden u nepovoljniji položaj ili trpjeti štetne posljedice, uključujući biti tužen ili izložen drugim pravnim postupcima zbog toga što je u dobroj vjeri upozorio javnost na slučaj diskriminacije na temelju spola".

Članak 3.

U članku 6. stavku 1. iza riječi: "društvenom," dodaju se riječi: "obrazovnom, socijalnom," a iza riječi: "žena" stavlja se točka, te se brišu zarez i riječi: "obrazovnom, ekonomskom, socijalnom, kulturnom, građanskom i svakom drugom području života."

Članak 4.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI

Ravnopravnost spolova uređena je Ustavom Republike Hrvatske kojim je u članku 3. propisano da je ravnopravnost spolova jedna od najviših vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske i temelj za tumačenje Ustava; a u članku 14. stavku 1. da svatko u Republici Hrvatskoj ima prava i slobode neovisno o spolu. Zakonom o ravnopravnosti spolova razrađuju se Ustavom utvrđena ljudska prava i temeljne slobode te se radi o organskom zakonu koji Hrvatski sabor, sukladno članku 83. stavku 2. Ustava Republike Hrvatske, donosi većinom glasova svih zastupnika.

Zakon o ravnopravnosti spolova (Narodne novine, broj 82/08) stupio je na snagu 15. srpnja 2008. godine. Zakonom o ravnopravnosti spolova utvrđuju se opće osnove za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova kao temeljne vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske, te definira i uređuje način zaštite od diskriminacije na temelju spola i stvaranje jednakih mogućnosti za žene i muškarce. Prilikom pravnog uređenja pitanja ravnopravnosti spolova Republika Hrvatska se obvezala prilagoditi svoje zakonodavstvo primarnom i sekundarnom zakonodavstvu Europske unije u području ravnopravnosti spolova. Tako se važeći Zakon o ravnopravnosti spolova, između ostaloga, usklađivao i s Direktivom 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (u daljnjem tekstu: Direktiva 2006/54/EZ).

Predloženom promjenom zakonske regulative u ovom području pristupa se polazeći od stajališta Europske komisije koja već određeno vrijeme provjerava usklađenost propisa država članica s Direktivom 2006/54/EZ. Krajem 2013. godine pokrenut je EU PILOT predmet (5570/13/JUST) u vezi s Direktivom 2006/54/EZ obuhvaćajući niz pitanja, među kojima i pitanje zaštite od viktimizacije. Europska komisija je utvrdila kako u pogledu zaštite od viktimizacije postoje određena otvorena pitanja koja je potrebno riješiti.

Članak 24. Direktive 2006/54/EZ navodi da države članice u svoje nacionalne pravne sustave ugrađuju potrebne mjere kako bi zaštitile zaposlenike i njihove predstavnike predviđene nacionalnim zakonima i/ili praksom od otpuštanja i drugih štetnih postupaka poslodavca, kao odgovor na internu pritužbu ili sudski postupak koji je pokrenut kako bi se nametnulo poštovanje načela jednakog postupanja. Vezano uz navedeni članak, mišljenje Europske komisije je da u hrvatskom zakonodavstvu postoje dva različita standarda zaštite od viktimizacije polazeći od toga da se isto pitanje, u različitom opsegu, uređuje člankom 2. Zakona o ravnopravnosti spolova i člankom 7. Zakona o suzbijanju diskriminacije (Narodne novine, br. 85/08 i 112/12), čime dolazi do određenih proturječnosti između tih pravnih normi. Naime, člankom 7. Zakona o suzbijanju diskriminacije propisano je da nitko ne smije biti doveden u nepovoljniji položaj zbog toga jer je u dobroj vjeri prijavio diskriminaciju, nazočio diskriminaciji, odbio nalog za diskriminatornim postupanjem ili na bilo koji način sudjelovao u postupku vođenom povodom diskriminacije sukladno odredbama ovoga Zakona. Članak 2. Zakona o ravnopravnosti spolova, koji glasi: "Nitko ne smije trpjeti štetne posljedice zbog toga što je kao svjedok ili žrtva diskriminacije na temelju spola dao iskaz pred nadležnim tijelom ili upozorio javnost na slučaj diskriminacije", Komisija ocjenjuje previše ograničavajućim, te navodi tri sporna elementa:

1. odredbom su obuhvaćene samo žrtve i svjedoci, ali ne i druge osobe koje mogu davati potporu žrtvi (npr. savjetnici, kolege),
2. zaštita od viktimizacije je osigurana samo nakon davanja iskaza u sklopu pokretanja formalnog postupka pred nadležnim tijelom, te spomenuto ne obuhvaća neformalne pritužbe poslodavcu ili drugim osobama koje se ne mogu smatrati nadležnim tijelom,
3. osim uvjeta davanja iskaza, zaštita je osigurana i kada je o slučaju diskriminacije upozorena javnost što, prema mišljenju Europske komisije, ne pokriva sve moguće hipoteze iz Direktive 2006/54/EZ.

Slijedom navedenoga, Zakon o ravnopravnosti spolova, koji je *lex specialis*, predviđa niži stupanj zaštite od viktimizacije u odnosu na Zakon o suzbijanju diskriminacije koji je *lex generalis*, budući da doktrina *lex specialis derogat legi generalis* (specijalna norma ukida opću normu koja joj proturječi) daje u ovom slučaju prednost primjeni odredbi koja pruža nižu razinu zaštite.

II. PITANJA KOJA SE ZAKONOM RJEŠAVAJU

Predloženim zakonom uređuje se pitanje sveobuhvatne zaštite od viktimizacije u cilju potpunog usklađivanja članka 2. Zakona o ravnopravnosti spolova s odredbom članka 24. Direktive 2006/54/EZ. Članak 2. Zakona o ravnopravnosti spolova potrebno je uskladiti s odredbom članka 7. Zakona o suzbijanju diskriminacije, na način da se dodatno proširuje krug osoba koje ulaze u okrilje zaštite jamstva zabrane diskriminacije, a u svrhu jačanja pravne zaštite žrtava, što je bio i cilj preporuke Europske komisije. Predloženim zakonom pridonijet će se zaštiti svih onih koji su prijavili diskriminaciju, nazočili diskriminaciji ili odbili nalog za diskriminatornim postupanjem, odnosno koji su na bilo koji način svjedočili u postupku zaštite od diskriminacije ili na drugi način sudjelovali u bilo kojem postupku vođenom povodom diskriminacije na osnovu spola, što će omogućiti svim građanima da na odgovarajući način zaštite svoje pravo na jednake mogućnosti. Isto tako, predloženim normativnim rješenjem pridonijet će se zaštiti od stavljanja u nepovoljniji položaj svih onih koji su u dobroj vjeri upozorili javnost na slučaj diskriminacije.

Predloženim zakonom predlaže se iza članka 1. Zakona o ravnopravnosti spolova dodati članak 1.a kojim se navode svi akti Europske unije s kojima su usklađene odredbe Zakona o ravnopravnosti spolova, a sve sukladno Odluci Vlade Republike Hrvatske o instrumentima za usklađivanje zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom Europske unije (Narodne novine, broj 93/11).

Prijedlogom zakona ujedno se ispravlja nomotehnička pogreška u članku 6. stavku 1. Zakona o ravnopravnosti spolova, kako bi se izbjeglo nepotrebno ponavljanje teksta istog sadržaja. Predlaže se izmijeniti članak 6. stavak 1. Zakona o ravnopravnosti spolova, kojim se određuje pojam diskriminacije na temelju spola te različita područja života u kojima se diskriminacija pojavljuje. Na ovaj način ispravit će se uočena pogreška nastala zbog nepotrebno ponavljanja teksta istovjetnog sadržaja kojim se bez opravdanog razloga opetovano navodi ekonomsko, kulturno i građansko područje života, iako su ista sadržajno već obuhvaćena u prethodnom dijelu iste odredbe.

III. OBJAŠNENJE ODREDBI PREDLOŽENOG ZAKONA

Uz članak 1.

U Zakon o ravnopravnosti spolova dodaje se članak 1.a u kojem se navode svi akti Europske unije s kojima su usklađene odredbe Zakona o ravnopravnosti spolova.

Uz članak 2.

Mijenja se članak 2. Zakona o ravnopravnosti spolova u cilju postizanja cjelovite zaštite od viktimizacije na način da se odredba usklađuje s odredbom članka 7. Zakona o suzbijanju diskriminacije te Direktivom 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada.

Uz članak 3.

Ispravlja se uočena nomotehnička pogreška nastala zbog nepotrebnog ponavljanja sadržaja teksta.

Uz članak 4.

Propisuje se stupanje na snagu ovoga Zakona.

IV. PODACI O FINANCIJSKIM SREDSTVIMA POTREBNIM ZA PROVOĐENJE ZAKONA TE O NAČINU OSIGURANJA TIH SREDSTAVA

Za provedbu ovoga zakona nije potrebno osigurati dodatna financijska sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

V. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA I RAZLOZI ZBOG KOJIH SU TE RAZLIKE NASTALE

U odnosu na rješenja iz Prijedloga zakona i rješenja koja se predlažu ne postoje suštinske razlike. U članku 2. Konačnog prijedloga zakona, kojim se u Zakonu o ravnopravnosti spolova mijenja članak 2., u stavku 1. tog članka riječi: „*na osnovu spola*“ u skladu s izričajem Zakona o ravnopravnosti spolova zamijenjene su riječima: „*na temelju spola*“, a u stavku 2. istog članka na kraju odredbe iza riječi: „*diskriminacije*“ dodane su riječi: „*na temelju spola*“ u skladu s predmetom Zakona o ravnopravnosti spolova.

VI. PRIJEDLOZI I MIŠLJENJA KOJI SU BILI DANI NA PRIJEDLOG ZAKONA, A KOJE PREDLAGATELJ NIJE PRIHVATIO I ZBOG KOJIH RAZLOGA

Na raspravi u Hrvatskome saboru, izražena su mišljenja i primjedbe vezana uz pitanja koja nisu obuhvaćena ovim izmjenama i dopunom Zakona, a odnose se na potrebu da se pristupi

izradi cjelovitog zakonskog uređenja temeljenog na detaljnoj analizi stanja u području koje taj Zakon regulira, odnosno da se preispita mogućnost kvalitetnijeg normativnog rješenja koje bi pridonijelo višem stupnju zaštite od diskriminacije na osnovi spola.

Sagledavajući širinu primjedbi iznesenih u raspravi u Hrvatskome saboru, a također smatrajući potrebnim da se osigura usklađivanje s važećim dokumentima Europske unije, odnosno prilagođavanje odredbi Zakona o ravnopravnosti spolova zahtjevima iz Direktive 2006/54/EZ, izrađen je Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti spolova.

U ovom prijedlogu zakona, nisu prihvaćene primjedbe koje se odnose na pitanja koja nisu bila obuhvaćena Prijedlogom zakona, a koje se u osnovi odnose na:

a) Nisu prihvaćene sljedeće primjedbe odnosno prijedlozi Odbora za ravnopravnost spolova iz sljedećih razloga:

1. primjedba člana Odbora za ravnopravnost spolova da u prijedlogu zakona (nenormativnom dijelu) treba izbjegavati posuđenice iz drugih jezika, primjerice pojam „viktimizacija“ nije prihvaćena iz razloga što članak 7. Zakona o suzbijanju diskriminacije, koji je relevantan radi usklađivanja sa Zakonom o ravnopravnosti spolova izrijekom sadrži normu koja u svom naslovu glasi „Zaštita od viktimizacije“, odnosno koristi istovjetan pojam „viktimizacija“.
2. prenesena inicijativa Hrvatske udruge žena u pravnoj profesiji koji su upozorili na članak 15. stavak 2. Zakona te predložili da se ukloni zadnja rečenica koja glasi: „*Sukladno članku 12. stavku 1. ovog zakona postupno povećanje podzastupljenog spola mora se postići najkasnije prigodom provedbe trećih redovitih izbora od dana stupanja na snagu ovog zakona*“, nije prihvaćena. U obrazloženju prijedloga, Udruga navodi kako je nepreciznost i nejasnost ove odredbe dovela do njezinih različitih tumačenja i suprotstavljenih stajališta relevantnih državnih institucija. Odredba članka 15. stavka 2. Zakona o ravnopravnosti spolova nedvojbeno i jasno utvrđuje rok do kojeg se sukladno odredbi članka 12. stavka 1. istoga Zakona mora postići postupno povećanje zastupljenosti podzastupljenog spola, što je i potvrdio Hrvatski sabor u Odluci o nedavanju vjerodostojnog tumačenja članka 15. stavka 2. Zakona o ravnopravnosti spolova na sjednici održanoj 7. prosinca 2012. godine.

b) Nisu prihvaćene sljedeće primjedbe odnosno prijedlozi zastupnika:

1. Nisu prihvaćene načelne primjedbe zastupnika Socijaldemokratske partije Hrvatske, Arsena Bauka da bi na drukčiji način trebalo financijski sankcionirati političke stranke; primjedbe zastupnice Socijaldemokratske partije Hrvatske Ane Komparić Devčić, da se prijedlogom zakona uvedu zakonske promjene koje se odnose na odredbu o 40% podzastupljenog spola na svim listama za izbor zastupnika te zastupnika Živog zida dr. sc. Branimira Bunjca da predloženi zakon u stvarnosti ne pridonosi ravnopravnosti spolova u dovoljnoj mjeri. Predložene primjedbe su načelne naravi i nisu predmet predloženih izmjena i dopuna Zakona. Isto tako, nisu konkretizirani prijedlozi za unaprjeđenje stanja u području ravnopravnosti spolova u odnosu na važeću zakonsku regulativu. Zakon o ravnopravnosti spolova predviđa mehanizme važne za provedbu zakona odnosno prekršajne sankcije za one političke stranke i druge ovlaštene predlagatelje koji prilikom predlaganja lista kandidata/tkinja

za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i članova u Europski parlament koji ne vode računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama sukladno zakonskim odredbama.

2. Nisu prihvaćene primjedbe zastupnice Hrvatske narodne stranke – liberalni demokrati Marije Puh koja je predložila sveobuhvatniju promjenu zakona pozivajući se na primjedbe iz provedenog javnog savjetovanja, a posebice na prijedlog izv. prof. dr. sc. Sanje Barić da se uvede jedinstvena sankcija za sve razine izbora u vidu odbijanja onih lista koje neće imati potrebnu kvotu žena, te izbriše odredba u kojoj se propisuje da se relevantne odredbe o izborima počinju primjenjivati tek nakon trećeg izbornog ciklusa. Predložene izmjene zahtijevale bi usklađenu intervenciju u okviru odgovarajućih izbornih zakona i ne mogu se uređivati isključivo Zakonom o ravnopravnosti spolova. Automatsko odbijanje lista je ustavnopravno neprihvatljiva posljedica, a uvođenje dodatnog roka koji je u javnom savjetovanju predložila prof. dr. sc. Sanja Barić od 48 sati za uklanjanje nedostataka izborne liste, osim što nije predmet uređenja Zakona o ravnopravnosti spolova, nije niti primjenjiv u kontekstu ostalih propisanih rokova u pojedinim izbornim zakonima. Zasebni izborni instituti uređeni su posebnim propisima kojima je uređena provedba izbora članova u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, izbora zastupnika u Hrvatski sabor i izbor članova u Europski parlament, a navedenim propisima definirana su različita pravila za njihovo provođenje. Vezano uz navod da bi se moglo protumačiti da će primjena zakonskih odredbi o povećanju podzastupljenog spola prigodom provedbe trećih redovitih izbora započeti sa primjenom od 2016. godine, naglašavamo da članak 12. stavak 1. Zakona o ravnopravnosti spolova jasno određuje da se primjena odredbe odnosi na provedbu trećih redovitih izbora od dana stupanja na snagu Zakona o ravnopravnosti spolova (2008. godine).
3. Nisu prihvaćene primjedbe zastupnice Hrvatske narodne stranke – liberalni demokrati Marije Puh i zastupnika Socijaldemokratske partije Hrvatske Siniše Varga kojim se upućuje na primjedbe Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova podnesene u okviru javnog savjetovanja te ističe da bi se u prijedlogu zakona trebalo definirati nasilje nad ženama kao oblik kršenja načela ravnopravnosti spolova i rodno uvjetovanog nasilja sukladno Istanbulskoj konvenciji. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u cijelosti je podržala prijedlog zakona te je sa resornim ministarstvom usuglašeno da raniji prijedlog koji se odnosi na definiciju nasilja nad ženama nije nužno razmatrati u okviru ovih zakonskih promjena, kao ni eventualne mogućnosti unaprjeđenja odredbe Glave III. Zakona o ravnopravnosti spolova.
4. Nisu prihvaćene načelne primjedbe zastupnice Socijaldemokratske partije Hrvatske Ane Komparić Devčić i zastupnice Hrvatske narodne stranke – liberalni demokrati Marije Puh koje nisu konkretizirane, a odnose se općenito na potrebu unaprjeđenja zakonskih odredbi vezano uz probleme žena na tržištu rada, usklađivanja poslovnog i obiteljskog života i slično. Naime, Zakon o ravnopravnosti spolova u članku 13. zabranjuje diskriminaciju na području zapošljavanja i rada u odnosu na uvjete i prava iz rada i na temelju rada, uvjeta za zapošljavanje, usklađivanje profesionalnog i privatnog života, roditeljstvo i druga pitanja. Zakonom o ravnopravnosti se na općoj razini uređuju osnove za zaštitu i promicanje ravnopravnosti te stvara temelj za daljnju

regulaciju provedbe politike ravnopravnosti spolova, zaštite od spolne diskriminacije i uspostavljanja stvarne ravnopravnosti muškaraca i žena. Zakon pridonosi suzbijanju diskriminacije u području ravnopravnosti spolova i podizanju svijesti javnosti o neprihvatljivosti diskriminacijskog djelovanja temeljem spola. Promicanjem načela ravnopravnosti spolova nastoji se učvrstiti ravnopravnost žena i muškaraca u svim područjima ljudskog djelovanja te kontinuirano podizati svijest o potrebi djelovanja za postizanje pune jednakosti žena i muškaraca. Jedan od osnovnih ciljeva ovoga Zakona sadržan je u suzbijanju diskriminacije temeljem spola u čitavom nizu društvenih područja u kojima se ona pojavljuje: (1) Zapošljavanje i rad, (2) Obrazovanje (3) Političke stranke, (4) Mediji, (5) Službena statistika. Uvažavajući navedeno, Zakon o ravnopravnosti spolova daje pravni okvir za primjenu načela ravnopravnosti spolova, ali svojim sadržajem ne može detaljnije zadirati u materije koje su uređene drugim propisima, a odnose se na ostvarivanje pojedinih prava iz radnog odnosa ili drugim područjima u kojima se mogu pojaviti pojedini oblici diskriminacije. Zakoni i drugi propisi trebaju se uskladiti sa Zakonom o ravnopravnosti spolova u svrhu daljnjeg ostvarivanja načela ravnopravnosti spolova. Potrebno je naglasiti da su antidiskriminacijske odredbe uvrštene u područje koje uređuju drugi propisi, kao što je kazneno i radno zakonodavstvo, propise iz područja nasilja u obitelji i slično, a niz nacionalnih strategija, planova i programa sadrže mjere koje pridonose uspostavljanju ravnopravnosti spolova u pojedinim područjima. Zakon utvrđuje i institucionalne mehanizme za postizanje ravnopravnosti spolova, a za osiguranje provedbe na državnoj i lokalnoj razini zadužen je Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske i koordinatori/ice za ravnopravnost spolova u tijelima državne uprave, kao i Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova kao neovisno tijelo. Zakon omogućuje građanima i građankama da na odgovarajući način zaštite svoje pravo na jednake mogućnosti te predviđa mehanizme zaštite načela ravnopravnosti i razrađuje način sudske zaštite. Kako se zakonske odredbe odnose na sve pravne i fizičke osobe niti jedna pravna ili fizička osoba nije izuzeta od postupanja sukladno odredbama ovog Zakona, a posebno su razrađene prekršajne odredbe koje imaju za cilj sankcionirati svaku pravnu ili fizičku osobu koja se ponaša suprotno odredbama ovog Zakona. Zakonom o radu propisana je zabrana diskriminacije na temelju spola osoba koje traže zaposlenje i osoba koje se zaposle. Propisana je također i obveza poslodavca da ženama i muškarcima za jednak rad ili rad jednake vrijednosti isplati jednaku plaću. Odredbama Zakona o radu provedene su pozitivne mjere u odnosu na zaštitu majčinstva i pravo oba roditelja vezano za odgoj i njegu djece. Vezano uz obvezu osiguranja društvene potpore obitelji kroz stvaranje preduvjeta za bolju razvijenost servisa za obitelj i djecu, uključujući osiguravanje dvosmjenskog rada dječjih vrtića, ističemo da se ova pitanja rješavaju propisima i mjerama iz područja predškolskog obrazovanja te sustava obiteljskih potpora usmjerenih mjerama za usklađivanje obiteljskog i poslovnog života.

5. Nije prihvaćena načelna primjedba zastupnika Socijaldemokratske partije Hrvatske, Siniše Varga da se prijedlog zakona doradi u skladu sa dokumentom Europske unije „Strateškim djelovanjem za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2016. do 2019. godine“, navodeći mjere povećanja broja žena koje sudjeluju na tržištu rada i jednake ekonomske neovisnosti žena i muškaraca, smanjenje razlika u plaćama, primanjima i mirovinama, promicanje ravnopravnosti žena i muškaraca u donošenju odluka, suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja te zaštita i potpore za žrtve i promicanje

ravnopravnosti spolova i ženskih prava. Kako se navodi, u Programu Vlade RH za mandat 2016. do 2012. naglašena je potreba uvođenja mjera za brže smanjivanje nejednakosti između muškaraca i žena na tržištu rada u procesima donošenja odluka kao i borba protiv nasilja nad ženama. Vezano uz suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja te zaštite i potpore za žrtve kao jedna od ključnih mjera koja se ističe u navedenim dokumentima, uključujući i preporuke Odbora za uklanjanje diskriminacije žena (CEDAW) je žurna ratifikacija Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istanbulska konvencija). S tim u svezi, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku je pristupilo izradi Nacrta prijedloga Zakona o potvrđivanju predmetne konvencije, a Zakon je predviđen za usvajanje u IV. Kvartalu 2017. godine. U proceduri donošenja je i Prijedlog novog Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji. Isto tako, Ministarstvo je izradilo Nacrt nove Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2017. do 2022. godine koja predviđa obveze unaprjeđenja i dogradnje postojećih dostignuća, te dogradnje pravnog, obrazovnog, socijalnog i institucionalnog sustava na ovom području kao i osiguranja dosljedne primjene odredaba Istanbulske konvencije te usklađivanja zakonodavstva Republike Hrvatske sa zahtjevima koji proizlaze iz međunarodnih dokumenata. U skladu s Programom Vlade RH, poduzet će se potrebne mjere za unaprjeđenje sustava prevencije i zaštite od svih oblika nasilja, osigurati veći broj skloništa za žene i djecu žrtve nasilja u slučaju potrebe (popunjenosti postojećih kapaciteta) te im pružiti odgovarajuću pravnu i financijsku pomoć. Isto tako, u skladu s navedenim dokumentom, Vlada će promicati ravnopravnost spolova u svojim politikama te pomoći usklađivanju obiteljskog i poslovnog života radnika obaju spolova. Prema planiranim normativnim aktivnostima Vlade RH za 2017. godinu, predložene su izmjene i dopune Zakona o roditeljskim potporama s ciljem da se omogući roditeljima primjereno vrijeme za brigu o djetetu tijekom njegove najranije dobi odnosno dodatno motivira roditelje na korištenje roditeljskog dopusta, što će pozitivno utjecati na povećanje broja zaposlenih i samozaposlenih očeva koji koriste pravo na roditeljski dopust te posljedično jačanje uloge očeva u odgoju i brizi o novorođenom djetetu. Za vrijeme korištenja roditeljskih potpora, cilj je roditeljima osigurati socijalnu sigurnost obitelji kroz odgovarajuću visinu naknade plaće ili novčane naknade.

Sagledavajući prijedloge iznesene u raspravi kojima se upućuje na potrebu izrade novog, cjelovitijeg zakonskog rješenja, potrebno je naglasiti da u ovom trenutku i u ovom Prijedlogu zakona, kojem je cilj usklađivanje s relevantnim dokumentima prema preporukama Europske komisije, nije moguće udovoljiti zahtjevima za traženim suštinskim promjenama. Pristupanje eventualnim cjelovitim izmjenama zakona iziskivalo bi temeljitu analizu stanja i primjeren vremenski period u kojem bi se jasno definirali ciljevi uvođenja novih mjera te procijenili mogući učinci njihove primjene. Unatoč činjenici da institucionalne i zakonodavne promjene još uvijek nisu dovele do očekivanog stupnja ravnopravnosti i zastupljenosti žena u svim područjima, ocjenjujemo da u ovom trenutku nije nužno mijenjati pravni okvir već je potrebno kontinuirano poduzimati daljnje mjere radi dosljedne i učinkovite provedbe postojećeg Zakona o ravnopravnosti spolova i nacionalnih strateških dokumenata. Nije prihvaćen prijedlog da se samo u javnim poduzećima, ustanovama i javnim trgovačkim društvima uvedu propisane kvote za ravnopravniji položaj žena u sudjelovanju u odlučivanju kao i financijske kazne za nepridržavanje istih, jer bi se time pristupilo parcijalnim rješenjima bez uvažavanja ravnopravnog društvenog položaja pojedinih skupina ženske populacije koje rade na rukovodećim pozicijama.

6. Nisu prihvaćene primjedbe zastupnika Socijaldemokratske partije Hrvatske, Arsena Bauka i Siniše Varga da prekršajne sankcije za političke stranke koje se ne pridržavaju odredbi zakona nisu kvalitetno rješenje jer ne pridonose stvarnoj zastupljenosti žena te da bi u okviru Zakona o financiranju političkih aktivnosti i izborne promidžbe trebalo predvidjeti mogućnost da stranke koje u sastavu svojih predstavničkih tijela imaju veći broj podzastupljenosti spola budu primjereno nagrađene. Naime, u iznesenom prijedlogu nisu iskazani jasni pokazatelji da bi uvođenje mjera pozitivne akcije kroz dodjeljivanje većih financijskih sredstava (povećanje sa sadašnjih 10% na 25, 40 ili 50%) za podzastupljeni spol potaknulo političke stranke da provedu obvezu rodnog uravnoteženja žena i muškaraca u političkom odlučivanju u obnašanju vlasti na nacionalnoj i lokalnoj razini. S druge strane, moguće je pretpostaviti da bi takvo rješenje ostavilo veću diskreciju političkim strankama u odnosu na prekršajne sankcije kao strožije mjere za nepoštivanje obveze te da u konačnici ne bi pridonijelo povećanju političke participacije žena. Prilikom donošenja Zakona o ravnopravnosti spolova 2008. godine obrazloženo je da upravo ove mjere pozitivne akcije propisane odredbama tada važećeg Zakona o političkim strankama (Narodne novine, br. 111/96, 164/98 i 36/01.) nisu dovele do očekivanih rezultata što je i bilo razlogom uvođenja prekršajnih sankcija kao učinkovitijeg rješenja. Uz navedeno, izneseni prijedlog zastupnika je predmet uređenja Zakona o financiranju političkih aktivnosti i izborne promidžbe, a ne Zakona o ravnopravnosti spolova.
7. Nije prihvaćena primjedba zastupnika HRAST - Pokret za uspješnu Hrvatsku Hrvoja Zekanovića da se iz Zakona o ravnopravnosti spolova isključe odredbe koje se odnose na spolnu orijentaciju jer se tim pravima bavi Zakon o istospolnim zajednicama. Ističemo da je donošenjem Zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola prestao važiti Zakon o istospolnim zajednicama. Isto tako, Zakon o ravnopravnosti spolova na odgovarajući način uređuje pravni položaj članova istospolnih zajednica u Republici Hrvatskoj kroz priznanje članovima/icama istospolnih zajednica svih prava kao i članovima/icama heteroseksualnih zajednica i na taj način uklanjanja bilo kakvog oblika diskriminacije. Zakon o životnom partnerstvu propisuje uži opseg prava vezanih uz status životnih partnera (sklapanje i prestanak, pravni učinci životnog partnerstva), a ne osigurava temelj za svakodnevno funkcioniranje istospolnih životnih zajednica u pojedinim područjima. Pojedine odredbe Zakona o životnom partnerstvu o zabrani diskriminacije jasno propisuju da se radi o oblicima diskriminacije koje su uvjetovane statusom životnog partnerstva, a ne općenito članova/icama istospolnih zajednica (načelo da se zabranjuje svaki oblik diskriminacije temeljem sklopljenog životnog partnerstva, u članku 6. stavku 3., zabrana diskriminaciju uvjetovana statusom životnog partnerstva u vezi sa zapošljavanjem i radnim odnosima u članku 69. i diskriminacije temeljem statusa životnog partnerstva u vezi s pristupom javnim i tržišnim uslugama u članku 71.).
8. Nije prihvaćena primjedba zastupnika Socijaldemokratske partije Hrvatske Gordana Marasa da prekršajne sankcije za one političke stranke i druge ovlaštene predlagatelje koji prilikom predlaganja lista kandidata/tkinja ne vode računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama nisu učinkovite te da bi trebalo uvesti kažnjavanje u vidu nevaljanosti liste. Naime, Ustavni sud RH je odredbu članka 21.a stavka 2. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (Narodne novine, br. 19/15) koja glasi: Lista na kojoj nije zastupljeno najmanje 40% pripadnika svakog

spola nije pravovaljana“ ocijenio neustavnom zbog njezina nerazmjerno ograničavajućeg učinka na slobodu kandidiranja ovlaštenih sudionika u izbornom natjecanju, ali i u odnosu na opći razvitak višestranačkog demokratskog sustava kao najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske. Stoga je automatsko odbijanje lista ustavnopravno neprihvatljiva posljedica, a eventualno uvođenje dodatnog roka, za uklanjanje nedostataka izborne liste, kako je u ranijoj raspravi predloženo, osim što nije predmet uređenja Zakona o ravnopravnosti spolova, nije niti primjenjivo u kontekstu ostalih propisanih rokova u pojedinim izbornim zakonima.

VII. TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU, ODNOSNO DOPUNJUJU

ZAKON O RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA („Narodne novine“, broj 82/08)

Članak 1.

Ovim se Zakonom utvrđuju opće osnove za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova kao temeljne vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske, te definira i uređuje način zaštite od diskriminacije na temelju spola i stvaranje jednakih mogućnosti za žene i muškarce.

Članak 2.

Nitko ne smije trpjeti štetne posljedice zbog toga što je kao svjedok ili žrtva diskriminacije na temelju spola dao iskaz pred nadležnim tijelom ili upozorio javnost na slučaj diskriminacije.

Članak 6.

(1) Diskriminacija na temelju spola (u daljnjem tekstu: diskriminacija) označava svaku razliku, isključenje ili ograničenje učinjeno na osnovi spola kojemu je posljedica ili svrha ugrožavanje ili onemogućavanje priznanja, uživanja ili korištenja ljudskih prava i osnovnih sloboda u političkom, gospodarskom, društvenom, kulturnom, građanskom ili drugom području na osnovi ravnopravnosti muškaraca i žena, obrazovnom, ekonomskom, socijalnom, kulturnom, građanskom i svakom drugom području života.

(2) Zabranjuje se diskriminacija na temelju bračnog i obiteljskog statusa. Nepovoljnije postupanje prema ženama na osnovi trudnoće i materinstva smatra se diskriminacijom.

(3) Zabranjuje se diskriminacije na temelju spolne orijentacije.

(4) Zabranjuje se diskriminacija u odnosu na mogućnosti dobivanja i nabave roba kao i diskriminacija u pružanju i pristupu uslugama.

(5) Poticanje druge osobe na diskriminaciju smatra se diskriminacijom u smislu ovoga Zakona, ako je učinjeno s namjerom.